

Editorial

Regăsirea Educației Tradiționale Românești

PETRE. T. FRANGOPOL

Mai multe articole din acest număr al revistei abordează, sub diferite aspecte, problemele actuale ale educației și cercetării din țara noastră. Nimic nu indică în intenția oficialităților alinierea normelor și programelor analitice (azi denumite curriculum școlar) la standardele europene, altfel spus, ce se studiază și, mai ales, *câte ore se studiază o disciplină* în școlile și universitățile din țara noastră, pentru ca acestea să fie comparabile cu cele străine, iar diplomele românești să fie echivalente și în țările euroatlantice. Câteva exemple, din nenumăratele care se pot da, vor fi concludente și vor atesta cele afirmate mai sus.

Newsletterul *edumanager.ro*, care publică pe internet, zilnic, unele din comunicatele Ministerului Educației, ne informează că “sâmbătă 24 mai 2014 Ministrul Educației, Remus Pricopie a afirmat la Arad că profesorii universitari nu trebuie pensionați pentru limita de vârstă. Orice profesor universitar serios, pensionat, care poate să predea mai departe, trebuie să aibă această posibilitate, a declarat Ministrul Pricopie. Numărul de elevi care merg spre învățământul superior este la jumătate față de cât este, în acest moment, la nivelul Uniunii Europene”. Presa ne-a informat că o lege în acest sens este gata spre aprobare de către Parlamentul României. Se pot face nenumărate comentarii pe marginea acestei „știri” ale cărei consecințe sunt nefaste pentru viitorul universităților și nivelul educației universitare românești. Mă voi limita să recomand articolul din acest număr „Statutul profesurii în universitățile românești. Ce este de făcut?” de Daniel David și să reamintesc în acest context că o mare parte din acești profesori universitari, pensionați prin Legea Educației din 2011, au fost promovați profesori nu pe criterii profesionale, ci pe alte considerente, pe care nu le mai amintesc. Sunt bine cunoscute [1]. De aici pleacă clasarea Universităților românești în coada clasamentelor profesionale internaționale și plafonarea performanțelor academice.

Ne place sau nu, trebuie să acceptăm cel puțin trei adevăruri șocante ale TUTUROR reformelor învățământului românesc, începute în 1998:

1. se promovează un învățământ egalitarist, nu elitist, în numele globalismului, europenismului, ultimelor teorii ale educației [2] sau ale diferitelor modele sau idei inovatoare etc. România zilelor noastre, care simte, în continuare, rezultatele purgatorului comunist, în loc să privească și înapoi spre tradiția și experiența pozitivă istorică, culturală a învățământului ei, privește numai la noile experimente și teorii educaționale. Cui servesc aceste teorii, nu fac obiectul articolului de față. Modul cum este concepută, în prezent, orice reformă trebuie să o afirmăm, din nou, că are reminescențe ale reformei din 1948, *de egalitate pentru toți*. Utopia egalitaristă, promovată după 1948 până astăzi, este prezentă în recomandările la toate nivelurile societății pentru ca să fie date subiecte ușoare la bacalaureat, la examene, pentru a fi accesibile tuturor elevilor, care trebuie să aibă o diplomă. Această utopie are la bază resentimentul, invidia pentru valorile superioare ale intelectului uman, care este un dar al naturii, adesea dublat de muncă susținută, pentru oamenii care au o dotare peste medie. De aici, a apărut motivarea politică a teoriilor partidelor de stânga că ceea ce natura nu a vrut să creeze poate fi impusă prin măsuri artificiale, deci, prin legi care să stabilească egalitatea între oameni. Natura a refuzat unicitatea, egalitatea, care ar fi condamnat-o la dispariție și a ales diversitatea lumii, care i-a asigurat perpetuarea și dezvoltarea. *În licee, înainte de ultimul război mondial, într-o clasă ca a mea (1934), raportul, între elită și codași era de 1/1, între aceste extreme era grosul clasei care reprezenta nivelul mediu. Dar, predarea se făcea la nivelul de vârf, deci la fruntea clasei... nu cum s-a procedat după 1948, la nivelul cozii clasei, al accesibilității generale... învățământul pe vremea mea pierdea coada clasei, pe vremea lui Ceaușescu pierdea vârful clasei, învățământul actual nu și-a fixat, de la început, cu fermitate obiectivele pentru ca România să aibă șanse de viitor (cf. Mihai Șora, Membru de Onoare al Academiei Române, fost Ministru al Învățământului, câteva luni după 1989, în „Revista 22” nr. 11, 14-20 martie 2000, p. 16: „Școala trebuie să devină o pepinieră de elite”).* Șansele noastre

pentru viitor stau numai în modul cum clasa politică actuală, societatea civilă, intelectualitatea vor pregăti bogăția naturală a inteligenței native, recunoscute, a tineretului român.

2. introducerea masivă a științelor umane și sociale după 1989. În acest fel s-a diminuat, brutal, predarea științelor exacte: matematica, fizica, chimia, biologia. Un observator atent și corect va decela în programele curriculare (adică ale domeniilor), din perioada 1948-1990, o transformare atât în Estul, cât și în Vestul Europei, o convergență a evoluției învățământului. Aceasta s-a realizat prin modificarea conținutului unor programe, deci și a manualelor de istorie, geografie ș.a., deplasând ponderea diverselor domenii în favoarea altora, suprimând sau diminuând, drastic unele discipline, extinzând altele. Se observă, astfel, datorită dezvoltării societății industriale și postindustriale, o diminuare a importanței învățământului întemeiat pe umanitățile, atât clasice (greaca, latina), cât și cele sociale moderne (sociologia, științele politice ș.a.) superdezvoltate în Occident, iar în Est reduse doar la marxism-leninism și la materialism dialectic. Înființarea în România, după 1989, a zeci de secții și facultăți atât de stat, dar mai ales particulare, în care s-au dezvoltat, cu precădere, discipline ca: sociologia, etnologia, psihologia, pedagogia, științele zise politice etc., a favorizat intrarea pe piața muncii a milioane de tineri și de tinere slab calificați. Prin înființarea acestor zeci de facultăți și universități fără cadre pedagogice de calitate, atestate conform normelor europene de valoare, nu era de așteptat ca în România, să se producă politicieni mai buni, gazetari corecți și cinstiți cu temeinice cunoștințe de limba română (și de cultură generală), profesioniști ai administrației locale, imuni la morbul corupției, care să simtă în fibra lor umană importanța civismului și a respectării legilor pentru dezvoltarea țării lor! Nu vom putea pune, deocamdată, de exemplu, sub semnul egalității un absolvent al Școlii de jurnalistică a Universității din București și gazetarii de duzină ai zecilor de universități particulare, care nu au putut depăși pragul unei universități de prestigiu a României. Ce elev, care dorește să termine, cât mai repede și cu efort minim liceul, inclusiv bacalauratul, va alege fizica sau chimia, opțional, în locul unei discipline care îi cere un efort mai mic, de exemplu geografia? Unul din rezultatele educației lacunare a școlii românești, subliniate mai înainte, este reliefată de Radu Paraschivescu în volumul său „Muște pe parbrizul vieții”, Humanitas 2014, una din cele mai vândute cărți la recentul târg de carte Bookfest. Autorul a colecționat „perle” citite prin gazete sau auzite în spațiul politic. Acestea sunt „rostiri” aparținând „elitelor” noastre politice, sportive,

culturale, financiare etc., care provoacă un amestec de ilaritate și disperare, așa cum subliniază Andrei Pleșu în articolul său „Muștele noastre” (Adevărul, 3 iunie, 2014, pag.8).

3. reforma Universității – încă formală. Aceasta nu se datorește numai alocațiilor bugetare, total insuficiente, ci și conceptului reformei, care pune sub semnul egalitarismului, deci al necesităților, atât Universitatea din București, din Iași (cea mai veche din țară) sau Cluj-Napoca, cât și un colegiu, recent înființat, într-un târg din Moldova sau din altă parte. Sau explozia de investiții cu prioritate în domeniul învățământului economic dezvoltat mult peste necesitățile României. Precizez că există reglementări stricte ale UNESCO, privind condițiile care se cer pentru înființarea unei noi universități, care să aibă minimul cerut de standardele europene. Evident că ele nu pot fi respectate la noi, în primul rând, datorită sărăciei fondurilor; cu toate acestea, Parlamentul României a aprobat înființarea acestora, ca să avem mai mulți studenți și mai multe centre universitare.

În Statele Unite ale Americii (SUA) sunt câteva mii de universități și colegii universitare (cca 4000), dar primele 50 sunt considerate mari universități și colectează, practic, majoritatea fondurilor publice și particulare. În Franța, sunt zeci de universități. Numai la Paris sunt XIII (și chiar așa sunt denumite: Paris I, II etc). În aceste țări, nu toate instituțiile de învățământ superior sunt de un nivel foarte ridicat. Unele sunt mediocre, altele slabe. Dar, în SUA există Harvard, Princeton, Stanford, Illinois ș.a., în Franța : Școala Normală Superioară, Școala Națională de Administrație, Politehnica (nici o legătură cu numeroasele institute tehnice care formează ingineri); în Japonia fostele Universități Imperiale. Acestea sunt instituții unice, care formează elitele țărilor menționate și, pentru a pătrunde într-un job de vârf în guvern, într-o societate particulară națională sau transnațională sau pentru a deveni cadru didactic universitar, condiția scrisă (dar mai ales nescrisă, suntem în democrație, nu?) cere să fii *absolvent al unei școli de elită*. De aici, concurența acerbă la concursurile de admitere la aceste universități de elită, unde, practic, la absolvire ai jobul asigurat. Selecția este deosebit de severă și necesită, în prealabil, o pregătire în particular, care cere la francezi doi ani. La japonezi, această meditație, pentru intrarea la universitățile lor de elită, este instituționalizată și începe, oficial, în școală, cu 2-3 ani înainte de examenul de admitere propriu-zis. Luăm noi exemplul de la aceste țări, care își pregătesc din timp și cu grijă, elitele și nu lasă pregătirea lor la voia întâmplării? Creăm noi programe pentru aceste universități? În liceu, există

programe după aceste universități? În liceu, există programe profesionale de testare a aptitudinilor pentru îndrumarea elevilor pe profile adecvate personalității fiecăruia, care să permită un acces liber la admitere fiecărui elev? Absolvenții de liceu fac față rigorilor unui examen exigent de admitere? Realitatea arată că absolvenții de liceu sunt, în fiecare an, mai slab pregătiți. Și asta nu trebuie să intereseze chiar pe nimeni? Trebuie doar să constatăm? Și atunci?

Nu este oare momentul să *regăsim elementele fundamentale ale Reformei Educației lui Spiru Haret*, de la începutul secolului al XX-lea, în care statul era obligat să înființeze câte o școală în fiecare sat? Astăzi, statul *închide școlile de la sate* și numai 1% din copiii din mediul rural ajung să se înscrie la o universitate, situație care nu necesită comentarii suplimentare. Rata de analfabeți a depășit 15% și asta nu deranjează pe nimeni. Spiru Haret a luat măsuri severe ca obligativitatea școlii primare rurale să devină o realitate prin aplicarea de amenzi părinților, care opreau copiii acasă pentru a-i ajuta la diferite munci în gospodărie.

În lumea universitară, există o părere quasi-unanimă, bazată pe experiența dobândită după 1989, că oricâte sugestii s-au dat pentru redresarea învățământului și cercetării științifice românești, s-a demonstrat și atestat, până astăzi, că nu există dorința pragmatică pentru sprijinirea dezvoltării și reformării învățământului și științei în România în viitorii ani. Dacă o fabrică se poate realiza în câțiva ani, cu un personal mai mult sau mai puțin experimentat, un cadru universitar adevărat în sensul modern european, al secolului al XXI-lea, se formează în 10-15 ani de muncă asiduă, sub îndrumarea unor personalități și competențe creatoare, recunoscute internațional. În timp ce țările înconjurătoare depun eforturi deosebite pentru recuperarea rămânerii în urmă din punct de vedere economic, tehnico-științific, medico-sanitar, educațional față de țările Uniunii Europene, România întoarce spatele tineretului ei, deci dezvoltării școlii și, implicit, viitorului națiunii. *Viitorul unei națiuni este hotărât de modul în care aceasta își pregătește tineretul*, afirma încă din secolul al XVII-lea, marele umanist olandez Erasmus. [3]

Bibliografie

- [1] Petre T. Frangopol, *Universitatea și cercetarea românească: Efervescentă în Europa, nepăsare în România, în Mediocritate și Excelență – o radiografie a științei și învățământului din România*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, vol. 2, pag. 37, 2005.
- [2] Florence Mihaela Singer, *Cercetarea științifică românească în educație: încotro?* Rev. Polit. Științei Scient. –s.n., **3**, 286-302 (2013).
- [3] Petre T. Frangopol, *Criză și reformă în învățământul românesc, în Mediocritate și Excelență – o radiografie a științei și învățământului din România*, Editura Albatros, București, vol. pag. 17, 2002.